СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXX. Число 263. Джерзи Сиjті, Н. Дж., субота, 11. падолиста, 1922. VOL. XXX. No. 263. Jersey City, N. J., Saturday, November 11, 1922. THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

УРЯД ЗА ДОПУЩЕННЄМ БІЛЬШЕ ІМІГРАНТІВ

ВАШІНҐТОН, 9. падолиста. — Секретар (міністер) праці Мелон, під якого зарядом остають також іміграційні справи, заявився нині публично за допущенням до Злучених Держав більшого числа імігрантів.

Секретар опирає свою опінію на потребі американського промислу. Мовляв, в Злучених Державах настав наново добробут, безробіття не лищень скінчилося, але перемінилося в недостачу робітників. Зарадити сьому не можна інакше як лишень через попущення по трохи острих іміграційних законів.

Як каже, однак, міністер, така полекша в іміграції ще не означає, що до Америки мавби вільний доступ кождий, що лишень забажає сюди приїхати. Мелон виразно застерігаеться проти такого заключення і він недвозначно підносить потребу обдумання якогось способу для перебирання імігрантів та допущення лишень відповідних.

Заява Мелона про потребу звільнення іміграційних обмежень важна тим, що такого погляду держаться певно й другі члени уряду.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВИБУХУ В СПЕНҐЛЕРІ

СПЕНҐЛЕР, Па., 9. падолиста. — Стейтова комісія веде далі своє слідство в справі вибуху в углевій копалні в Спенґлері, котрий коштував життя 70 майнерів.

Нині вона видала заяву, що вона ще не видала ніякої опінії про причину вибуху; спеціяльне донесення, немовби вона вже найшла, що вибух був вислідом людської невваги, не відповідає правді, бо комісія такої заяви ще не зложила. Далі комісія почала переглядати книги підприємства, і в них не найшла найменчої записки про найдення в копалні ґазу, хоч майнери посвічили під присягою, що в копалня були від 1916. року чотири вибухи утрійного ґазу під землею. Оглядання трупа „огневого боса" Фланеґена та місця, де його тіло найдено, мало переконати комісію, що теорія робітників, немовби він відкрив ґазову проточину та свідомо її підпалив, находить богато потвердження. Комісія не могла через воду покінчити на тім місци своїх оглядин.

Опісля комісія докінчувала переслухання майнерів, котрі мали щастя вирятуватися з катастрофи. Межи иншим переслухано також Овена Флeнеґена, формана копалні; його допит ще не покінчений і він буде ще переслухуваний завтра, бо він мав власть над погибшим „огневим босом", що теж звався Фленеґен, і міг його примусити запалювати виходячий проточинами ґаз.

Більшу частину жертв катастрофи уже похоронено. Найбільше жертв винесено з італійської католицької церкви. Богато було також з айриської церкви. „Огневого боса" Фланеґена відослано до крематорії (де палять тіла небіщиків). Для браку похоронних караванів богато тіл відставлено на цвинтар на автомобілевих троках. На кошти похоронів та допомогу для жертв вибуху Майнерська Юнія визначила 10,000 долярів, а 7,000 долярів зібрано в Джанставні.

КОНҐРЕС СКЛИКАНИЙ НА 20. ПАДОЛИСТА

ВАШІНҐТОН, 9. падолиста. — Президент Гардинґ видав нині проклямацію, котрою скликує американський конґрес на надзвичайне засідання на полудне в понеділок, дня 20. падолиста ц. р.

Згідно з конституційними звичаями сього краю президент не говорить в проклямації про цілі, для котрих скликується спеціяльну сесію. Зате президент прочитає при отворенню засідання промову, в котрій подасть сі причини. Як сподіються, буде межи ними подана справа підпомоги для американської торговельної фльоти.

ЩЕ НЕМА ПОВНОГО ДОНЕСЕННЯ ПРО ВИБОРИ

ВАШІНҐТОН, 9. падолиста. — Ще не всі виборчі округи надіслали свої звіти про вислід виборів. На основі одержаних звітів можна вносити, що републиканська більшість в палаті конґресменів буде виносити від 9 до 15 голосів, а в сенаті від 8 до 10.

Хоч така евентуальність не представлялаби положення републиканських провідників так трагічно, як се з початку виглядало, все таки їх положення далеке від завидного. Склад сенату та палати послів даю дуже сильне становище так званим проґресивним (поступовим) републиканцям. З огляду на сей склад старі провідники републиканців тратять провід, бо через консервативність вони не будуть могти обеднати проґресивних републиканців і тому ходять чутки, що самий президент Гардинґ буде пробувати обняти провід републиканської партії в свої руки та обеднати її проти сильної демократичної менчости.

СЛІДСТВО В СПРАВІ СИКАТУРИ МОРЯКІВ

АНАПОЛИС, 9. падилиста. — Підчас дальшого бігу ведучоїся перед военним судом росправи щодо сикатури моряків їх официрами цілий ряд свідків зізнавав, що надуживання тілесних справ для мучення моряків в моряцькій школі мали санкцію (потвердження) від віцеадмірала американської военної фльоти, що стоїть на чолі кадетської школи.

Канцелярія бувшого президента Злучених Держав Вилсона і міністра Колбі обняла оборону Східної Галичини на поручення Правительства Петрушевича.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 9. падолиста. — Адвокатська канцелярія бувшого президента Злучених Держав Вудрова Вилсона і бувшого державного секретаря Бейнбриджа Колбі обняла справу оборони міжнародного становища Східної Галичини на поручення Українського Правительства дра Евгена Петрушевича.

Б. Колбі їздив уже у сій справі до Лондону, де мав розмову з британським міністром заграничних справ лордом Корзоном. Відтак був теж в Парижі, де обговорював справу державного становища Східної Галичини з членами Ради Ліги Народів і з членами аліянтської Конференції Амбасадорів, якій аліянтська Найвисша Рада передала справу державного становища Східної Галичини до вирішення.

Б. Колбі має небаром вдруге поїхати у справі Східної Галичини до Европи, може навіть ще й сього місяця. Він про справу Східної Галичини знаменито поінформований, як зі сторони української так і з боку американського правительства та европейських аліянтських правительств.

Звідомлення канцелярії Вилсон & Колбі облетіло усю американську пресу.

Американські газети звертались за поясненнями в сій справі до польського і чесько-словацького посольства. В польському посольстві заявили, що Українці у Східній Галичині хотять сей край відірвати від Польщі і готові викликати повстання проти Польщі, але Польща буде боронитись перед аліянтами, що вона, занявши сей край, завела там порядок і владу, та що на се одержала згоду в договорі з большевицьким урядом Росії й України. Чеськословацьке посольство заявило, що Чехословаччина не мішається до спору Східної Галичини з Польщею і займає невтральне становище.

Канцелярія Вилсон & Колбі буде на будуче теж видавати до преси звідомлення про дальший хід справи Східної Галичини.

РАСОВА БОРОТЬБА В АМЕРИЦІ.

СПРІНҐФІЛД, ОГАЙО, 9. падолиста. — Перед міським поліційним судом поставлено вчора 32 Муринів, обжалованих за заворушення. Заворушеня взяли початок з того, що міська шкільна рада визначила одну спеціяльно для муринських дітий. Всі діти Муринів з цілого міста мали бути висилані до сеї школи, а другі школи мали їх не принимати. Се зарядження обурило поважну частину муринського населення яко виразний примір расової зневаги. Перед визначеною для муринських дітий школи зібралася в день починаня науки велика громада Муринів яка відстрашувала дітий від школи та взивала їх родичів не зважати на міськи роспорядок. Зараз зявилася поліція і межи нею та Муринами прийшло до бійки. Мурини кидали цегли, а поліція викликали резерву та заарештувала 32 Муринів. Суддя списав їх імена та казав їм зявитися на суд дня 21 падолиста.

ПОГИБ ВІД ВЛАСНОЇ РУШНИЦІ.

В лісі коло міста Гантинґтон, на Лонг Айленд, полював оногді один бруклинський мешканець, 25-літний Кристіян Стіл. Підчас польовання курок його рушниці зачепився о корч, а рушниця випалила та вбила властителя на місци. Цілий ладунок шроту попав йому в плечі межи лопатки.

КОНЕЦЬ СТРАЙКУ КАПІТАНІВ ПОРТОВИХ ЛОДОК.

Страйк капітанів портових лодок в Ню Йорку, скінчився в середу вечером, коли товариство підприємців згодилося платити їм по 90 долярів на місяць, та дати їм річні контракти.

На страйку було коло 2,000 робітників.

ЛЕҐІСЛЯТУРА КАРАЄ ЗА СВОЮ ОБРАЗУ

Леґіслятура канадійської провінції Квібек постановила покарати за власну образу Джана Робертса, видавця тижневої ґазети „Екс", котрий два тижні тому написав в ній, що двох членів леґіслятури мачало свої палці в убийстві молодої квибекської дівчини Бланші Гарно, що погибла в місті Квібеку в 1920 році. Леґіслятура наперед завізвала редактора перед себе, та приказала йому виявити імена двох убийників, а коли сей не хотів сього зробити, вона казала свому адміністраційному урядникови, що зветься „серджент-ат-армс" арештувати його та держати до осудження. З огляду на те, що в Канаді нема ще закона, дозволяючого на такий крок, то посли доперва тепер збираються ухвалити закон, аби відтак на його основі покарати редактора.

ГОЛЯНДСЬКІ ІНЖІНЕРИ В ПЕТРОГРАДІ.

До Петрограду виїхала група інжінерів для завязання з совітським урядом договору про виконання ріжних робіт. Нідерляндський уряд заявляє, що він не має нічого спільного з цією спробою приватних осіб завязати ділові зносини з совітським урядом й що політика його, як й ранійше, заховує вичікуючий характер.

ОРДЕРИ ПОДАТКОВИМ ЕКЗЕКУТОРАМ В РОСІЇ.

Совіт народніх комісарів затвердив законопроект нар. комісаріяту харчів про нагороду ордеру червоної зорі для „продработніков", які особливо відзначились при зборі харчевого податку.

ПОВАЖАННЄ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ.

До одного виборчого льокалю в місті Орендж, в нюджерськім стейті, зголосився Джеймс Овен, заявляючи, що він має припоручення віддати голос за Джана Елиса, ветерана великої війни, що лежить хорий в шпитали. Голова виборчого комітету, що наглядає над виборами, зараз встав і спитав його:

„Чи ви не знєте, що Елис помер?"

— „Ні, не знаю", відповів представник ветерана. Він далі пояснив комісії, що ветеран закликав його до себе до шпиталю, зробив в його присутности знаки на картці до голосовання й просив його віддати голос за нього. Він не додавав, що Елис був хорий від повороту з війни, що він вступив до війска, маючи всего 17 літ, і що отсе була його перша нагода голосувати. Він не говорив сього, що знав, що всі члени комісії, як може ціле населення міста, знали особисто ветерана. Комісія справді знала не лишень те, що знав Овен, але й більше; її було вдомо, що ветеран помер в самий день виборів. Не знаючи, як рішити, комісія віддала справу до повітової виборчої комісії в Нюарку. Ся, діставши голос, постановила, що з огляду на те, що ветеран пережив в день виборів пiвшеста години, його голос треба вважати за важний. По сьому рішенню голова комісії встав, взяв голос та вкинув в скринку до голосовання. Присутні зняли капелюхи, одна жінка росплакалася.

СОВІТИ АРЕШТУЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

Совітський уряд арештував у Москві члена польської делеґації Адама Фаліньского. Мимо протестів польського уряду Фаліньскі перебуває досі в тюрмі.

ЛЯХИ ВІДБУДУВАЛИ 2,500 ГОРАЛЕНЬ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

ЛЬВІВ, 20. жовтня. — Польський уряд і польські політики хотять ужити алькоголь яко один із способів для винищення українського народу в Галичині.

В Польщі ляхи взялись відбудовувати зелізний, ткацький, деревний і інші галузи промислу, а алькоголевий промисл оставляють, бо поволи хотіли-б його обмежити і викорінити пиянство в Польщі, щоби уздоровити польське племя.

Натомісь вони зовсім не гадають винищувати або обмежувати горівчаного промислу у Східній Галичині, а також і на Волині та Поліссю.

Особливо у Східній Галичині ляхи хотіли би навіть скріпити і ще більше розвинути горівчаний промисл. Вони не беруть помоги населенню у відбудові краю, найбільше знищеного війною, але з усіх сил взялись до відбудови горівчаного промислу у Східній Галичині.

Від початку ляцького нападу на Східну Галичину ляхи відбудували або викінчують відбудову 2,500 горалень в сьому до нащадку знищеному краю.

Ціль ляхів в тому горівчаному поході є очевидна.

Вони не хотять стратити великих доходів з горівки, але рівночасно хотять сі доходи стягнути коштом українського народу і коштом його здоровя і життя.

Ляхи знають, що для зле віджевлюваних і мало просвічених народів, як польський, український, білоруський, московський і литовський, алькоголь є убийчий. Він ослаблює або й до краю винищує енергію народу; робить його безвідпорним, слабим і податним.

Отже при помочі алькоголю ляхи сподіваються винищити галицьких Українців економічно і фізично і по їх трупах запанувати в тому краю, як у себе дома.

ЗАМІТКА. — Українці в Галичині повинні взятися впору до оборони перед ляцьким походом з горівкою на знищення українського народу.

Як всі Українці в Галичині присягнуть собі, що не будуть пити польської горівки, то і промисл польський і сила польська упаде у Східній Галичині, а скріпиться сила і відпорність українська.

ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНЦІ ПОВИННІ ПІДНЕСТИ КЛИЧ: АНІ КАПЛІ ПОЛЬСЬКОГО АЛЬКОГОЛЮ В УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ!" — і при сій постанові видержати аж до побіди.

Американські Українці повинні їм в сьому помогти.

Перша річ — агітація.

От нехай тепер вишлють в листах до Галичини отсю новинку, а потім і дальше за сею справою агітують.

Також повинні американські Українці звернутись до американських прогібіціоністів за помочию і порадою в сій боротьбі проти алького в нашій Галичині.

ТРУС І АРЕШТОВАННЯ В ОФІСІ ПАРТІЇ ДЕ ВАЛЕРИ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 9. падолиста. — Ірляндська влада перевела трус в офісі партії Імона де Валери і забрала всі документи партії та увязнила 5 женщин, які там працювали.

ТУРЕЧЧИНА НЕ ПРИЗНАЄ ВЖЕ АЛІЯНТСЬКОЇ ПОБІДИ ІЗ СВІТОВОЇ ВІЙНИ АНІ ДОГОВОРУ ІЗ СЕВР

ПАРИЖ, 9. падолиста. — Представник правительства Мустафи Кемала паші в Парижі, Ферід бей, заявив сьогодня, що його правительство займає цілком відмінне становище у справі нових переговорів з Туреччиною, які мають зачатись небаром в Лозанні, у Швайцарії, від становища аліянтів.

Турецьке правительство, казав Ферід бей, вважає, що кемалісти своєю побідою над Греками змели грецьку й аліянтську побіду на Близькому Сході вчасі світової війни. Тому тепер ані побіда аліянтів ані договір по тій побіді із Севр, уже не істнує. Тепер Туреччина є свобідна і має зовсім розвязані руки до нових умов і договорів.

Длятого, на його думку, Французи тепер остаються у Сирії та Британці в Мезопотамії безправно.

Він заявив, що Туреччина суверенний край і не позволить накладати на себе жадних обмежень ані неволі. Про долю Туреччини може рішати лише турецька національна рада, яка є найвисшою, а яка співділає тепер вповні з Кемалем пашею.

НЕ МАЮТЬ РАДИ ДЛЯ РАТУНКУ НІМЕЧЧИНИ З ФІНАНСОВОГО УПАДКУ

БЕРЛІН, 9. падолиста. — Заграничні фінансові знавці, котрі провірювали фінансове становище Німеччини, відїхали з нічим.

Вони не могли обдумати пляну, як Німеччина могла би вирятуватися з теперішнього критичного економічного положення.

Вони заявляють, що одиноким способом могла би бути загранична поміч.

ПОЛЬСЬКІ ВИБОРИ

ВАРШАВА, столиця Польщі, 9. падолиста. — Досі ще нема повного звіту з недільних виборів до варшавського „сейму". Але дотеперішній вислід показує, що лівиця, яка підпирає Пілсудського, має незначну більшість.

Бльок національних меньшостий здобув теж значне число посольських мандатів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	ПЕРЕДПЛАТА.
Three cents the copy.	Поодиноке число три центи.
One year .... $ 7.00	На рік .... $ 7.00
Six months .... $ 3.75	На пів року .... $ 3.75
Three months .... $ 2.00	На три місяці .... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.	В Джерзи Сіті і заграницею.
One year $10.00	На рік $10.00
Six months .... $ 5.00	На пів року .... $ 5.00
Three months .... $ 2.75	На три місяці .... $ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АСЕКУРУЙТЕСЬ.

Ще не прогомоніла вістка копалняної катастрофи коло Скрентону, котра коштувала життя чотирох майнерів, а вже знов загомоніла сумна вістка про другу тяжку катастрофу, яка потягнула за собою 80 людських жить.

Катастрофа в Скрентоні сталася серед таких умов, що ніхто не може сказати, як і чому ладунок вибухових матерій наступив передвчасно, а в Спенґлері катастрофа случилася в копальні, котра була здавна звісна яко свобідна від трійних ґазів, котру на два дни за таку признала комісія копалняних знатоків.

Отсе й є характеристичні сторони катастрофи в краю з таким промисловим розмахом, як Злучені Держави. Показують вони, як несподівано падуть нещастя, як громовиною з ясного неба вдаряють вони в найменче сподіване місце.

Ся несподіваність та трудність запобіження нещастям є могучим голосом для всіх людий, виставлених на небезпеки від промислових нещасть. Сей голос взиває їх: Не покладайтеся на пусту й непевну надію, що вас не стріне нещастя. Ідіть до праці без страху за долю своєї рідні, заасекурувавши її в певній запомоговій орґанізації.

Так голосять нещасні жертви зі Скрентону та Спенґлера тим, що мають уха, аби слухати, що мають очи, аби бачити.

ПРИСТУПАЙТЕ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ТА ДРУГИХ ПРИЄДНЮЙТЕ ДО НЬОГО.

ЗНАЧІННЄ ВИСЛІДУ ВИБОРІВ.

Хоч докладний вислід вівтіркових виборів ще не відомий, та всеж уже тепер нема найменчого сумніву, що вони викажуть остаточно великі виломи в републиканській більшости в конґресі. Правда, ся більшість не перестане бути більшостю, але вона ослабне значно, що з огляду на розлам в самій републиканській партії буде її провідникам та адміністрації дуже невигідно. Велика невдача републиканської партії являється вже фактом ствердженим. Як який сумнів може бути, то він відноситься лишень до розмірів сеї невдачі. Факт лишається фактом, що вона богато втратила на симпатії серед широких верств американського народа.

Зате далеко тяжче прослідити причини сього звороту в симпатіях. Без сумніву склався на се цілий ряд причин. Наперед, републиканська партія при послідних президіяльних виборах дістала зовсім незаслужено велику скількість голосів; голосували за нею не стільки для її заслуг, як для ненависти до демократичної партії, що позволила Вилсонови вести по диктаторськи свою політику; при теперішних виборах велика їх частина своїми голосами зазначила, що вони так само невдоволені з републиканської партії, як були два роки тому невдоволені з демократичної. Далі, републиканська партія назбирала собі немало ворогів своїм становищем супроти жовнірського бонуса, своєю заскорузлою межинародною політикою, своїми ощадностями через викиданнє з урядів своїх політичних противників, своєю дволичною політикою супроти робітничих юній, загалом своїм назадницьким характером. З сього всього та з других подібних причин утворилося в Америці невдоволенне, яке найшло свій вислів у голосах проти републиканського уряду.

Втіркові вибори се велика осторога для сього уряду. Коли він її не потрафить прочитати як слід і не зміниться відповідно, то при слідуючих виборах можна відай буде оглядати таке саме загальне чищенне републиканської партії, як два роки тому назад дізнала демократична. І тоді статися може то, що кілька тижнів тому ворожив один републиканський сенатор: Американці стратять надію на зараду від старих партій та перенесуть свої симпатії до нової, „третої" партії.

ПРИЯТЕЛІ СТРІЧАЮТЬСЯ.

Нема з Польщі телеґрафічного донесення, щоби не виляло хоч ложки помиїв на галицький уряд Петрушевича. Раз його пятнують як большевика, що ввійшов в спілку з Москвою, другий раз його лають яко анархіста, що бухає огнем з уст та їздить з валізками, наладованими бомбами, то знов яко авантурника, що представляється за репрезентанта краю, котрий не хоче признавати його своїм репрезентантом.

В той самий час по Злучених Державах їздять „революціонери", декотрі відомі з посад в Петлюрівській армії, инчі відомі зі статий за федерацією України з Польщею, і теж не минають віча, ні зборів, ні хрестин, щоби не сказати свого слова проти уряду Петрушевича. Всякі закиди роблять сьому урядови. Не виключають й тих, що їх підносять варшавські телеґрами. Лають з Варшави, що Петрушевич большевицький спільник, кивають по вічах „українські революціонери": „Бая! Большевицький спільник!" Лають з Варшави, що Петрушевич анархіст, кивають „українські революціонери": „Бая! Не випадає президентови Галичини заходити собі з революціонерами! Нефайно!" Лають з Варшави, що Петрушевич не представляє Галичини, кивають „українські революціонери" головами: „Такой не представляє!"

КОНЕЦЬ САМОСТІЙНОЇ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

ОБЄДНАНИЙ МОСКОВСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ФРОНТ ПРОТИ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

„Русспресс" доносить, що на засіданню українського ВЦИКА делеґат Донецького басейну вніс інтерпеляцію про відношенне між Радянською Україною а Совітською Росією.

У відповідь на се питанне заявив голова Радянської України, **Раковський,** що радянський уряд **не є у прінціпі за тим, щоб Україна цілком зіллялася з Росією в одну державу, але він вважає конечним тіснійший союз між советськими републиками, щоби з корінем вирвати раз штучно плекані національні тенденції** (!!!) Радянська Україна перетворилась майже в самостійну державу (?!) але се було зроблене лиш тому, **щоб заволодіти масами.** (Аґа!) Тепер після майже пятилітнього істновання треба йти дальше по шляху **тісного сполучення** советських републик.

Над довшою промовою Раковського вивязалась оживлена дискусія, після котрої ухвалено:

1) Установлюється **сполука** союзних советських републик в питаннях заграничної політики, причім **український комісаріят для заграничних справ тратить свою самостійність;** зносяться окремі представництва советських правительств (отже й українске!), **і всі диплоьматичні зносини підчиняються Москві.**

2) **Утворюється єдина військова орґанізація з усуненнєм окремих українських і кавказьких частин.**

3) **Фінансова політика окремих републик підчиняється Москві.**

4) Питаннє внутрішньої політики (якої?), поліції, здоровля, просвіти і шляхів остаються в управі окремих републик...

Отже комедія скінчена. **Радянської України нема.** Бо держава, котра не має права вести диплоьматичних зносин з другими державами, не має армії, і не завідує своїми фінансами, не є самостійною державою, — **поправді не є жадною державою.** Се, що московські большевики лишають великодушно своїм українським товаришам, рівняється тій куції автономії, котрою хоче Польща ущасливити Галицьких Українців.

Внутрішня політика, поліція, школи, здоровлє і шляхи,—ось що осталося з тої славної Радянської України, котрою Москва дурила весь світ і вносила заколот в українську політичну орієнтацію.

Внутрішня політика... Яка? Хиба поборюваннє протибольшевицьких партій і винищуваннє самостійницького руху...

Поліція, — хиба на те, щоб Українець Українця сажав до тюрми і ставив під стінку. **Здоровле,** — хиба на те, щоби були приписи, як і коли чоловік чоловіка їсти має. **Шляхи,** — щоб возити большевицьких комісарів і червону армію по Україні, а вивозити збіже та друге добро. **Школа,** — щоб деморалізувати українських дітий і вливати в їх душу нову московську большевицьку отруту.

Ні, — вже красше най і се беруть собі Ленін і Троцький. Тоді нарід знати-ме, що і внутрішня політика, і поліція, і здоровлє, і школа, одним словом — усе, до останка усе, **чуже, московське,** і що з ним треба вести безупинну боротьбу, аж до краю, до побіди, або до упадку. А так ґаспадін Раковський лишає ще деяку фірточку, крізь котру українські леґкодухи і малодухи переходитимуть у табор нашого ворога.

Як отся автономна внутрішня політика, поліція, здоровлє і школа, будуть виглядати, можна вже й тепер бачити. Ось надходять вісти, що український **В Ц И К скасував українські школи.** Виклади мають відбуватись по московські, бо „як обєднаннє, так обєднання!" А школа, се-ж була властиво одинока інституція, яка могла мати для нас своє значіннє. Нам все одно, чи буде нас трусити, вязнити і ставити під стінку поліцай з відзнакою радянської України, чи большевицької Росії. Коли ти добрий Українець; коли ти хочеш власної, справді самостійної держави, так тебе все таки потрусять, увязнять, і поставлять під стінку.

Замітно, що голова Радянської України, змосквичений Румун, Раковський, промовчав — судівництво.

Для нього ся інституція мабуть не потрібна. Пощо суду, коли і без суду можна небажаних людий висилати туди, де нема ні Советської Росії, ні Радянської України! Пощо судді, коли є поліцай!

Для України по оба боки Збруча є тільки одні, — наглі суди, а суд Божий лишається як найвисша, незрима інстанція.

Але сього суду ніколи не минути. „Ні птичу, ні горазду, суда Божія не минути", — так казав колись наш старинний співець.

„Настане суд!" — сказав 700 літ пізнійше наш другий великий поет.

І ми певні, що той суд прийде, бо безкарно таке беззаконне довго тривати не може.

Але вертаючись до найновійших постанов українського В Ц И К-а мусимо сказати, що **вони нас не заскочили неприготованими.**

Інстинк народній орієнтувався красше від наших деяких політиків. Український селянин не даром робив **повстання.** Він не даром і нині ще протестує проти так званої „Радянської" України, бо добре знає, що се не радянська, але — **зрадянська,** і не країна, але — Москва. Сам же Раковський признав у своїй програмовій бесіді, що самостійність українська була тільки на те, щоб **„заволодіти масами".** Тепер Москва гадає, що вона вже масами заволоділа і касує ту самостійність; кінчить свою політичну комедію.

Отже, комедія скінчена.

Архикомедіянт Раковський відіграв свою ролю справно і послідовно аж до самого кінця. Він був ставлеником Москви; був великим провокатором і з тої ролі не випав. Не пробував навіть стреміти до самостійности, до захоплення ширшої влади у свої руки; не хотів відіграти більшої історичної ролі. Яким наймитом був зранку, таким остався до останку. І тепер вже нікому не може бути тайним, чому на його місце не допустили якогось Українця; чому Коцюбинського вислали послом до Відня, а Винниченка відпустили з нічим.

І тільки неясним і незрозумілим остається нам, **як ще можуть бути Українці, котрі і дальше остаються на большевицькій службі і як ще можуть бути на еміґрації такі легковіри, котрі дають послух большевицьким емісарам про „самостійну радянську" Україну?**

Її нема! **Є один спільний московсько-польський фронт проти нашого відорлдження і визволення, і на нас паде обовязок проти того фронту поставити свій загально український фронт, обєднаний ідеєю єдиної самостійної України, за яку кождий з нас повинен дійсно „душу й тіло покласти!"**

Ф. Крегулецький.

РОЗПРАВА ПРОТИ СТЕПАНА ФЕДАКА І ТОВАРИШІВ.

Перший день розправи. —Вулиця Баторія й судовий будинок уявляють собою такий самий вигляд, як це було вже двічі тоді, коли була заповіджена розправа С. Федака і тов., та як виглядають при кождій такій „урочистій нагоді". Сила кінної і пішої поліції, та строга перевірка вступних білетів до салі розправ й особистих документів.

Коли представників преси й сторонню публику впущено до салі розпров — трибунал, лавки обвинувачених, присяжних суддів та оборонців були вже повні. З сторонньої публики є дуже мало осіб, бо окрім найблизчій родині обвинувачених, не видано майже нікому вступного білету. А про те авдиторія повна, бо три перші лавки за місцями часописних кореспондентів заняли оборонці, які не вмістилися у бокових лавках, призначених для оборони.

Як характеристичний нюанс можна зазначити факт, що відпоручникови редакції „Діло" призначено стілець у переході поміж лавками кореспондентів, — без пульта, так, що годі писати щонебудь.

Склад Трибуналу: Радн. Маєр, праворуч радн. Ґетінґер, ліворуч радн. Нарольскі, протоколянт Ґелінґер, з боку прокуратор Ґіртлер.

Лава обжалованих: 1) Ст. Федак на передовому кріслі окремо; за ним у 1-ій лавці 2) Штик, 3) Паліїв, 4) Коберський, 5) Кучабський, 6) Матчак, 7) Гнатеич; у 2-ій лавці: 8) Яремійчук, 9) Голубович, 10) Тофан, 11) Горобійовський, 12) Білецький, 13) Зиблікевич.

Усі обвинувачені гарно одягнені. Їхні облича бліді і позмарнілі від довгої цілорічної вязниці, але вони цілком не виглядають як страшні злочинці, яких акт обвинувачення хоче присудити на кару смерти. Гурт молодих, гарних мущин, з розумними інтеліґентними обличами, з спокійними розважними й цілою такою же спокійною, простою, інтеліґентною поведінкою. Вони роблять враження, що за ними не має ніякої вини, а тим паче такої, якаби казала їм сидіти на лавці обжалованих у салі прибраній великим образом білого орла на червоному полі.

За лавками обвинувачених сидять у лавці шість тюрмних дозорців.

В лаві оборонців сидять по черзі адвокати: др. Бачинський, др. Глушкевич, др. Старосольський, Присташ, др. Макс Левицький, др. Евин. др. Давидяк, др. Ганкевич, др. Яр. Олесницький, др. Волошин, др. Бандель, др. Янкевич.

На салі між публикою у характері оборонців заняли місця адвокати др. Степан Федак, др. Гарасимів, др. Зарідний др. Срібний, др. Боцюрків, др. Савчак; др. Соноцький, др. Щуровський, др. Голубовський, др. Охримович, др. Крижановський, др. Лунів, др. Терлецький, др. Добрянський, др. Гвоздецький, др. Рибак, др. Туркевич.

Всіх оборонців зголосилося 80; їх список ми вже подали давнійше.

Присяжні судді: 1) др. Давид Гулес, адвокат, 2) Адольф Чоп, купець, 3) др. Макс Зальцберг, адвокат. 4) Людвік Браун, ур. банку, 5) Іван Балух, пекар, 6) Пилип Фельпель, власт. реальн. 7) Ришард Кох, власт. каварні, 8) Маєр Фріш, купець, 9) Ришард Відервальд, інж., 10) Артур Бортош, купець. 11) Марцін Дудзіньскі, урядник і 12) Владислав Лєрскі; ур., заступники: Мендральскі інж., др. Боровєц, адвокат.

Перед початком розправи встає оборонець др. Шухевич.

Обор. др. Шухевич звертає увагу, що оборона просила була допустити на розправу стенографів. Стенографи дали білети вступу, але на передодні розправи арештовано одного з них. Дає внесок на побільшення кількости стенографів та на передання їм відповідного вигідного місця у салі.

Предс. Маєр: стенографів допущено на розправу та назначено їм ранійше місця, які вони повинні заняти.

Обор. Евин: домагається на підставі відповідного закону дотримання прав української мови, та зголошує домагання переводити розправу в українській мові, тому, обвинувачені й усі оборонці є Українцями.

Обв. Федак — складає заяву, що відповідати-ме тільки на запити зроблені в українській мові.

Предс. Маєр: трибунал розуміє українську мову так, як обвинувачені розуміють по польськи. Але він (Маєр) не говорить добре по українськи, а впрочім трибунал не є обовязаний ставити обвинуваченим запити по українськи.

Обор. др. Евин ще раз підкреслює, що він домагається од імени підсудних та оборони вести цілу розправу по українськи а не лише звертатися до підсудних на українській мові. Як що трибунал одмовляється цьому законному бажанню підсудних і оборони, хай це буде окрема постанова трибуналу.

Після тої заяви трибунал відходить на нараду.

За яких 20 хвилин члени трибуналу вертають з наради.

Предс. Маєр оголошує рішення трибуналу переводити розправу на польській мові, а в разі потреби користуватися посередництвом перекладчика.

Др. Шухевич просить запротоколувати попередні слова предс. Маєра, що він не знає української мови.

Предс. Маєр справляє оборонця: „добре" („беґлє") не знає.

Предс. Маєр звертається до обв. Ст. Федака, питаючи його за реалія, але обор. Глушкевич просить ранійше о слово.

Оборонець др. Глушкевич: Високий Трибунале! На запит пана предсідателя, хто боронить першого, отже треба думати і головного обжалованого Стефана Федака, я мав честь заявити, що цього обжалованого буде боронити адвокат др. Загайкевич з Перемишля. Я заявив це тому, що мало що не рік тому назад, оба ми обняли і зголосили в суді оборону цього обжалованого. Заявляючи це, я був певний, що др. Загайкевич, який 4 дні тому приїхав з Перемишля до Львова, лише спізнився на кілька хвилин до розправи і швидко прийде. Одначе в цей момент довідуюся, що пана адвоката д-ра Загайкевича безпосередньо перед розправою арештувала львівська поліція з невідомих причин, забравши всі акти справи Федака (і тільки ті акти!). Стверджую, що др. Загайкевич чотири дні пробував у Львові і весь той час, день і ніч, провів в товаристві товаришів по обороні з котрими відбував майже без перерви конференції, приготовляючися до отсеї розправи. Супроти цього задержання д-ра Загайкевича органами поліції не можна пояснювати собі инакше, як спробою відомих чинників стероризувати оборону в справі Федака і товаришів, а що найменше і у кожному разі вкоротити права оборони першого і головного обжалованого. Що така поведінка відомих чинників в українських політичних процесах прибрала явний характер системи, доказує факт, що не так давно в тій сали, в часі рівнож українського політичного процесу, в найважнійший мент розправи арештовано головного оборонця, меценаса др. Льва Ганкевича, якого кинено в тюрму на більш чим два місяці а потім без обжалування і без слідства, ба навіть без подання причин арештування, випущено на волю. Справа та стала дуже голосною, і викликала справедливе обурення нашої суспільности. Закладаючи рішучий протест проти такої нечуваної в світі поведінки вношу вжити негайно всіх заходів до скасування поліційного арешту меценаса Загайкевича, а колиби це з яких небудь причин не могло бути зараз, розпорядити його спровадження на розправу з актами, хочби під сторожею, щоби він міг сповняти свій високий обовязок і своє ненарушиме право оборони обв. Федака.

Оборонець звертається до прокуратора Ґіртлєра, щоби він видав відповідне розпорядження.

Прокуратор др. Ґіртлєр підводиться до половини з місця та півголосно каже, що не може висловитися за ані проти внеску оборони.

Предс. Маєр: Трибунал прийме відповідне рішення пізнійше.

Обор. Глушкевич: Просимо зараз, тому, що це буде дуже важна справа.

Трибунал іде в друге на нараду. За пять хвилин являються члени трибуналу.

Предс. Маєр оголошує перерву на 10 хвилин та каже вивести обвинувачених до їх кімнати.

(Після перерви). Предс. Маєр оголошує рішення трибуналу, що до внеску оборони про звільнення арештованого оборонця д-ра Загайкевича: Трибунал одмовив домаганню оборони, мотивуючи це тим, що підсудні мають більшу кількість оборонців, так, що одним із них менше не буде великої шкоди обвинуваченим; що-ж торкається звільнення д-ра Загайкевича з під арешту — то це не лежить в межах трибуналу.

Після цього предс. Маєр звертається до обвинувачуваних запитуючи їх про реалія: рік і місце уродження, релігію, стан, заняття, студія, чи служили у війску і війсковий ступінь, імя і заняття батьків. Свої запити робить предс. Маєр ломаною українською мовою.

На запити предс. Маєра відповідають по черзі: 1. Степан Ярослав дв. ім. Федак, ур. у Львові, 11. травня 1900 р., гр.-кат., вільного стану, активний старшина української армії, студ. війск. Академії; 2. Франц Осип дв. ім. Штик, ур. 8. березня 1901 р. у Львові, гр.-кат. вільного стану, студ. прав; 3. Дмитро Паліїв, ур. 17. травня 1896 у Перевізцю калуського пов., гр.-кат., вільного стану, студ. прав; 4. Осип Коберський, ур. 24. квітня 1895 у Сяноку, гр.-кат., вільного стану, студ. філ.; Василь Кучабський, ур. 1896 в Пустомитах, гр.-кат., вільного стану, журналіст; 6. Михайло Матчак, ур. 28. лютого 1895 в Якубов. Волі, гр.-кат., вільного стану, журналіст; 7. Богдан Гнатевич, ур. 4. березня 1894 в Тисьмениці, гр.-кат., студент медицини; Петро Яремійчук, ур. 27. липня 1899 р. в Камінці Струмиловій, гр.-кат., вільного ст., абс. 4. кл. гімн.; 9. Віктор Леонард Голубович, ур. 23. березня 1901 у Львові, гр.-кат., вільного стану, абсольв. гімн.; 10. Микола Тофан, ур. 26. грудня 1892 р. в Русові пов. Снятин, гр.-кат., вільного стану, студ. фільос.; 11. Остап Горобійовський, ур. 3. вересня 1903 р. у Львові, гр.-кат., вільного стану, матурист; 12. Іван Білецький, ур. 19. січня 1901 р. у Камінці пов. Рава Руська, гр.-кат., вільного стану, механік, абсольвент промисл. школи; 13. Евген Зиблікевич, ур. 20. листопада 1895 р. в Самборі, гр.-кат., вільного стану, студ. прав. — Більшість обжалованих заявляє своє старшинство в українських арміях УНР. або Галицької Армії.

Предс. Маєр звертає увагу обвинуваченим, що їм вільно: всі закиди заперечити, вільно відмовити зізнань, боронитися як лиш обвинуваченим подобається, вільно говорити зі своїми оборонцями;

але не вільно: радитися свого оборонця як треба відповідати; признання до вини зменьшує кару.

Потім відбувається заприсяження суддів присяжних. Після заприсяження, предс. Маєр читає довгий акт обвинувачення по польськи, а протоколянт Релінґер ломано по українськи.

З огляду на „обємистість" тексту акту обвинувачення не можемо передрукувати цікавого документу.

Акт обжалування закидає Степанови Федакови замах на життя начальника держави Йосифа Пілсудского і воєводи Ґрабовського, при чому воєводу Ґрабовського тяжко поранено, а виконання замаху не наступило тільки наслідком перешкод.

Дальше обжаловується Франца Йосифа Штика, Дмитра Паліева, Остапа Коберського, Василя Кучабського, Михайла Матчака, Богдана Гнатевича, Петра Яремійчука, Віктора Льва Голубовича, Миколу Тофана, Остапа Горобйовського, Івана Білецького, Іван Зиблікевича, як співвиновників, котрі словом і письмом намагалися допровадити й побільшити небезпеку для польської держави і привести до громадянської війни. Степан Федак і його товариші відповідають за вину скритовбийчого замаху §§ 134 і 135, та за злочин головної зради §§ 53 і 58 з примінениям § 34.

Предс. Маєр читає мотиви акту обвинувачення, які творять 66 сторінок друку великого канцелярського листа! Підчас читання того еляборату — поодинокі його місця викликують сміх на лицях обвинувачених і инших слухачів. Читання потивів акту обвинувачення тревало від 11-ої до пів до 2 год. себто 2 і пів години.

Потім розпочинається читання цього самого по українськи, але на внесок оборони предс. Маєр оголошує перерву на 5 хвилин.

Після перерви протокулянт читає український текст, але такою страшною вимовою, що нічого не розуміти, тим більше, що й писано воно воляпіком судових актів.

Читання українського тексту треває до 3 год.

О 3-ій год. по пол. предс. Маєр оголошує перерву розправи до слідуючого дня, о 9-тій годині зранку.

БРІДЖПОРТ ІДЕАЛЬНЕ МІСТО

ГАРНІ ДОМИ, ЗНАМЕНИТІ ПАРКИ І ОДИН З НАЙЛІПШИХ ДЕПАРТАМЕНТІВ ЗДОРОВЛЯ В АМЕРИЦІ.

Від нашого кореспондента.

Бріджпорт, 9. падолиста.

Є се гідний уваги факт, що велиі натовпи і несанітарні великі камениці, ознака великих міст, не мають місця в Бріджпорт. Мешканці там, робітники як і други, мешкають в гарних одно або дво поверхових мурованих домах, яких є там довблі в ріжних секціях міста, а в які вложено около десять мілонів долярів. Длятого людям в Бріджпорт не брак помешкань, позаяк є їх там досить як для фамілійних так і для самотних.

Бріджпорт є також містом парків, з яких Seaside Park відзначаєсь славою і красою. Сей парк був відданий на власність міста директором великого цирку P. T. Barnum. Його надморська довжина має дві милі, з знаменитою публичною виспою до купання, де тисячі купається річно. Сей парк має також приладження для гімнастиків, гри в пилку і футбол, з малим озером з котрого ідуть виливи для воженняся на лижвах в зимі. Вільний публичний дім купелевий є славою для міста і великим добром для публики.

Beardsley Park, Beechwood Park і Fairchild Memorial Park суть також для публичної розривки.

Pleasure Beach, Coney Island міста Бріджпорт, знаходиться лишень 15 мінут їзди ферою від середини міста і має всі найновійші урядження для розривок як також купелеві вигоди. Дорога коштує десять центів і се місце є дуже популярним підчас літних місяців.

Бріджпорт може похвалитися одним з найліпших департаментів здоровля в краю. Місто видає рівномірно стільки гроша для публичного здоровля що Шікаго. D. Walter H. Brown, котрий зорганізував Департамент Здоровля, є знаним як один з провідників людського здоровля в Америці.

Незрівнані того рода інституції в Бріджпорт суть, публичні клініки удержувані і проваджені містом. Сі клініки тішаться довірєм публики а спеціяльно довірєм чужинців. Вони ходять до сих клінік, де мають безплатну курацію. Інтересовною ознакою сих клінік є праця запобігливости, а іменно: в них вчать своїх пацієнтів уважати і пізнавати познаки слабости та сейчас голоситися, коли що сталося. При перших познаках слабости, приходять вони до клініки, а результат сего є запобіження серіозній слабости або хоробі. Незвичайна праця департаменту здоровля зубів заслугує також на увагу. Dr. Alfred C. Jones, провідник зубної гігієни в Америці, почав сю роботу в Бріджпорт.

Від якогось часу Департамент Здоровля кладе велику вагу на зменьшенне смертельности між дітьми. Пляни до сеї роботи суть вповні приготовані. Місто було під строгою санітарною інспекцією, водопроводи суть осторожно уреґульовані і пильно стережені, а метода усування сміття і попелу є одна з найліпших.

Організація Відвідуючих Доглядачок, отворила три стації здоровля і місто поділено на десять дистриктів.

До кождого дистрикту є назначена доглядачка, котрої обовязком є відвідувати кожду новонароджену дитину в її дистрикті скоро вона є лише зареґістрована, а відтак у відповідних періодах часу, аж доки дитина не досягла одного року життя. Обовязком доглядачки є відвідати дитину, зегзамінувати її чи не бракує її чого, або чи нема познак якоїсь слабости, дати інструкції матери як мається кормити дитину і пильнувати її, а також пояснити матери вартість і користи стацій здоровля. В додатку робить вона богато добра при породах і перед.

Вислід сеї успішної роботи був такий, що в році 1921 смертельність була 10.3 на тисячу людности, яка є найнизша в Бріджпорт за котрі небудь літа від коли держаться записи.

Смертельність немовлять була 66 смертий між дітьми в їх першому році життя на тисячу уроджених, одна з найнизших і найліпших рекордів за рік будь котрого міста понад 100.000 мешканців. В кождім випадку одержані результати не осягнено мимоходом, а наслідком безперестанної праці скерованої в тім напрямку.

Інтересуюча організація здоровля є також Employes' Tuberculosis Association, яка є зорганізована на кооперативних основах і за незначну вкладку опікується її членами коли би вони захорували на сю страшну хоробу.

НЕ ТАКИЙ СТРАШНИЙ, ЯК МАЛЬОВАНО...

У військовім шпитали у Ностоні помер в неділю А. Камерон Мекґреґор. На вістку про його смерть ріжні патріотичні організації злагодилися устроїти йому величавий похорон, бо Мекґреґор був відомий як воєнний герой, який добув ріжні воєнні відзначення: американські, французькі й англійські.

Мав він, однак, кромі сього ще відзначення від американської армії, які не мали нічого спільного з відвагою, але з довгою службою. Не одному жовнірови стало дивно, що Мекґреґор мав всего 29 літ життя, а тимчасом відзнаки, які він носив, вимагали самі 24 літ служби в американській армії. Се збудило зараз підозріння. Дальші розсліди вповні потвердили підозріння. Не минув день від смерти Мекґреґора, а на основі фотоґрафій, листів, описів та документів доказано понад всякий сумнів, що Мекґреґор зовсім не Мекґреґор, а Гарі Олсап з Кентакі, котрий навіть переписувався з родичами в справі власного похорону. З листів показалося, що його мати сліпа, а батько спаралізований і не могли йому навіть обіцяти послідної прислуги.

Організація ветеранів заявила, що якби не було, вона все таки справить йому похорон яко для ветерана великої.

ВИКРИТТЯ ПОВСТАНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ В КИЇВІ.

„Варшавское Ехо" повідомляє, що в Київі викрито значну орґанізацію, яка підготовляла ряд терористичних актів проти представників совітської влади на Україні. Робота провадилася в 15-ти відділах орґанізації, яка мала розгалуження в усіх більших осередках. Центральний комітет орґанізації арешту уник, арештовані лише рядові члени, які були в складі червоної армії.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Повідомляється всіх, що

В НЕДІЛЮ, 12. НОВЕМБРА

в сали „Slovak Timberman",
701 N. 8th Street, Philadelphia, Pa.

о годині 2.30 пополудни буде мати бувший скрентонський священик

Д. ХОМЯК виклад:

„ЧОМУ Я ШУКАВ ЗА ПЕКЛОМ, ЩО НАЙШОВ І ДЛЯЧОГО ПЕРЕСТАВ БУТИ СВЯЩЕНИКОМ"

В ТІЙ САМІЙ ГАЛИ

о годині 7. вечером другий виклад:

„ЧОМУ ТАКІ ТЯЖКІ ЧАСИ НАСТАЛИ, АБО ЦАРСТВО ХРИСТА ВЖЕ БЛИЗЬКО"

Хто цікавий послухати, нехай прийде.

Вступ вільний — колекти нема.

ФОНД ІНВАЛІДІВ.

(Через „Свободу")

Др. С. Демидчук передав збірку, прислану тов. Зап. Січ, від. 20 У. Н. С. з Woonsocket, R. I. $35.00

ФОНД ГОЛОДУЮЧИХ

(Через „Свободу")

Вас. Левчик з Elizabeth, N. J., збірка на вічу Української Громади в Елизабет, Н. Дж. $39.45

НА ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Степан Ґурбель з Woonsocket, R. I. прислав зібрані жертви в сумі. .$26.00

Зложили: Дмитро Римінік $2.00; Яків Процишин, Степан Ґурбель, Степан Сагайдак, Мих. Заплітний, о. Ю. Крупа, Іван Затонський, Микола Вецал, Андрей Басан, Іван Синишин, Михаїл Чагорин, Петро Волійник, Іван Боднарчук, Стан. Виспанський, Василь Бурак, Ігнатий Кушнір, Йосиф Кава, Мих. Буката, Дмитро Вальків, Ілія Околіта, Михаїл Скібінський і Андрей Сусла по $1.00; Олекса Колісник, Ігнатий Кравець, Пилип Стойко, Константин Альбрехт, Петро Гук і Катерина Модь по 50 цнт.

ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

(Через „Свободу").

Іван Ошуст, бувший У. С. С. з Мейфілд, Па. зібрав на хрестинах у Антона Процаника суму $6.50

Зложили: Антошко Процаник, Микола Бариша, Пилип Бакун і Іван Нагольник по $1.00; Павло Швед, Олекса Процаник і Іван Ошуст по 50 цнт.; дрібними жертвами $1.00.

ПРОЦЕС ЧЕКІСТІВ.

В московському революційному трибуналі розпочався процес проти чекіста Судника, обжалованого в тому, що за грубі гроші він увільнив.

Календарі на Угорській Руси.

На днях виходить перший календар товариства „просвіта". Так само виходить перший календар „Вперед". Крім того вийдуть календарі: товариства „Унію", „Земледільській" (мадяронський). Календар кацапський „Лемко" поліція сконфіскувала за розогнювання релігійної боротьби.

ЧЕКІСТИ ПРО РОБОТІ.

Вкурському ревтрибуналі розглядалась справа ватаги грабіжників, яка складалась з колишніх чекістів й переводила озброєні рабунки під приводом ревізії. Обвинувачені визнали, що в наслідок скорочення штатів в губерніяльнім чека вони ніде не могли улаштуватись, бо їх, як колишніх чекістів, скрізь бойкотували і не тільки не хотіли дати їм посади, але не хотіли навіть з ними говорити.

„ЖИДІВСЬКИЙ БАЗАР" У КИЄВІ.

Не вважаючи на деяке оживлення культурного життя в Київі [illegible] році, всетаки мабуть чи не головний центр життя — це „Жидівський (або Галицький) базар". Там щоденно побачите великі юрби людий, що випродують річи, і спекулянтів, що перепродують їх. Населення Київа поділяється, крім політичних катеґорій „партійних" (большевиків) і „безпартійних", на „спекулянтів" і — голодуючих. Остання катеґорія, розуміється, дуже велика. Всі ті, що живуть „з платні" і щоденного заробітку, ведуть голодне або півголодне істнування. За останні роки, хто що мав, виносив продавати на базар. Там знайдете й книжки й одіж, постіль, килими, подушки, годинники, перстені, взагалі все, що тільки має якунебудь ціну.

Приходжу раз весною ц. р. на засідання одної комісії і каже нам професор київського університету: „Сьогодня жінка винесла останні штани й годинник на базар". Не думайте, що такі факти роблять там особливе враження, це цілком буденне явище.

Через величезне безробіття богато людей, і то здебільшого інтеліґентних професій, переходить до катеґорії дрібних „спекулянтів": займаються продажею книжок, чи чого иншого, а особливо богато зустрінете „пирожниць", що розносять „пиріжки": їх надто богато і конкуренція надто велика, щоб вони могли вижити з свойого мізерного зарібку.

Життя в Уиіві робить дивне враження. Те, чого не помічалося попередніми роками, виходить на денне світло, — це нова буржуазія. Богата кляса, що розходжує по місті, їде автами й „ізвощиками", відвідує театри. А поруч — бездонна прірва нужди й злиднів, зможені люде, жебраки на кожнім кроці, скарловатілі з голоду діти простягають руки по милостиню, а день під кущем бузка — на місці спаленого в зимі тину — стогне вмираюча людина. Вулицею йдуть люде, їдуть самоходи, і ніхто не звертає на це уваги: за великі розміри горя і злиднів!

Кожний думає свою думу: голодний про шматок хліба, як його добути, а ситий про наживу. Бо є ще одно явище українського й російсько життя не менш грізне, ніж руїна й голод, — це власне погоня за наживою, що і матеріяльно і морально розїдає суспільний орґанізм. Кругом життєвий базар!

Д. К.

Вячеслав Будзиновський.

ПЕРЕВЕРТНІ.

Оповідання з середини 16-сотих років.

(18)

— Розумію, розумію... Ти зробила те, нашо Бог сотворив усі дівчата... Ну?... Тепер він вже навкучився тобі?... Яке мені діло до того!... Як би ти була правовірна, то я тебе прогнав би по перших твоїх словах... Але ти християнка... Говори дальше!

— Я християнка. Я дізналася, що він жонатий, має діти... Його жінка ще жиє... Перед Богом звінчатися з ним ен можу, не вінчана не хочу... На добавок він бє мене.

— Бє? Тобі се не до вподоби?... Правда, ти християнка. В вашій вірі буває навпаки. Жінки бють чоловіків... Щож я тобі на все те пораджу? Сказати йому, щоби не бив тебе?

— Ні, не те! Ти тут пан життя і смерти. На добавок я з Камінця, котрий тепер під рукою падишаха. Отже я його піддана і маю право жадати, щоби його уряд зробив мені справедливість. Я прийшла просити тебе, щоби ти відіслав мене до Камінця. Тобі не тяжко зробити се. Мій батько богач. Щедрою рукою зверне всі кошти.

З уст Турка знов бухнули клуби диму.

— Не можу зробити сего, не можу. Навпаки, як би ти втікла від свого пана, то він мав би право жадати від мене, щоби я спіймав тебе і віддав йому... Що тобі се шкодить, що він має щлюбну жінку? Ще й до того її мабуть нема тут... Ще й сама кажеш, що він зробив тобі велику прислугу і ти з вдячности пішла до него.

— Він зробив мені прислугу, але тим самим не меншу зробив собі самому... І тобі, башо!

— Мені? Яку?

— Він дав в твої руки галеру ушкалів і захоплений ними корабель з невільниками. Між тими невільниками і я була. Він також був невільником. При тій нагоді увільнив мене, але й сам втік з неволі.

Лице баші прояснилося. З його рота дим бухнув неначе з гармати. Хвилю думав...

— Так було зараз говорити! Тепер вже маю право взяти справ ув мої руки. Тепер поможу тобі, увільню тебе з тої християнської неволі. Як поміркую, то може й його скажу спіймати. Він мене обдурив ще ганебнійше, ніж тебе... Ти, кажеш, була невільниця між тими, яких мені відступив твій пан? І він був невільник у того самого ушкала?

— Так. Всіх невільників лишив тобі, лише мене задержав для себе.

— І при сій нагоді сам втік з полону... Тепер справа ясна. Він обманець і злодій. Мене надув, тебе вкрав. Вкрав мені...

— Тобі башо? Ні! Не вкрав мене, бо я пішла за ним добровіхть і тоді я вже була нічия. Сама своя. Ушкал вже був у твоїх руках.

— Ти сего не розумієш. Між ним і мною була така злагода, що я беру всіх невільників. Ти була невільниця, отже він не мав права брати тебе. Я з ним ще розмовлюся. Ти до него вже не вернеш. Лишишся у мене.

Баша встав і стягнув з її лиця хустину.

— Смакун! Знав, що вибрати собі. Гадаю, той, що купить тебе, не буде тебе бити.

— Купить? Мене купить?... Чи я добре чула, башо?... Хто має право спродавати мене?

— Я. Ти невільниця. Я, слуга падишаха забрав від ушкалів всіх його невільників. Тебе відобрав від злодія, що обікрав падишаха. Всю ту добичу продам і відішлю до Царгороду.

Дівчина розплакалася.

— Чого плачеш, дурна? Сама прийшла до мене, каже, „спасай", і тепер заводить...

Нагло дівчині прийшла нова гадка.

— Тобі все одно, хто мене купить?

— Не все одно. Продам тому, хто дасть більше.

— Найбільше дасть за мене мій рідний батько. Зроби мені бодай ту ласку. Звісти його, що я в тебе і перекажи ціну. Викупить мене.

— Добре! Але як хто инший дасть більше, то нічого з того не буде.

— Батько дасть найбільше.

— Може бути, що переліцитує. Бо хоч ти красуня, яких мало, то ти вже втратила свою ціну... ти вже попсована. За се він буде мусів дати відшкодованне...

• • •

Пятницький знайшов сина Не так самого сина, як його пана. До сина не впустили його, хоч як благав. Турок, що купив Станислава, згодився відпродати його батькови. Але коли Пятницький поклав перед ним тілько, кілько той заплатив за хлопця, Турок висміяв його.

— Не в тім діло, кілько я заплатив за него, — сказав Турок. — Я його міг дістати даром, або й сам полонити. З того ще не виходить, щоби я за такого не смів брати гроший, лише дарував кому. Діло в тім, кілько за такого дужого і здорового хлопа треба заплатити на торзі.

Турок заправив більше, ніж Пятницький мав разом з тим, що ще лишив був у себе в гостинници. Рад не рад мусів вертати.

— Нема іншої ради, — думав, — як спродам дівку. Вона й так згедзилася! Я лише клопіт мав би з нею... Спродати... Сказати легко... Потому вдурів би... Без неї тяжко булоб мені жити... Коби то Пятники близше! Мого скарбу певно ніхто не рушив. Видобув би і викупив би сина, та жив би в роскошах... А може би справді?... Але, заки замадрую домів, заки верну, то сина готові пустити на дальші руки, так що слід по нім пропаде. І як мені тягатися туди й назад з дівкою?...

— Нараз прийшла йому, як гадав, світла думка.

— Дівку заставлю! — подумав. — Роздобуду гроші на викуп сина і не буду мати клопоту з дівкою. Викупивши сина помандрую до Пятник, видобуду скарб, верну сюди, викуплю дівку і всьо буде добре.

Вертав урадуваний, що знайшов такий добрий вихід. Перед гастинницею заступила йому дорогу одна з найманих йому Туркинь.

— Заждіть, пане, щось вам скажу!

— Сталося що? Може хотіла втечи?

— Де там хотіла... Не хотіла і не втекла, але дома нема її.

Підвів руку до удару.

— Чи я не на те наймив вас, дві відьми, щоби не могла вийти з хати?!

— Не бий пане! Вона ще безпечнійша, ніж в твоїй власній хаті. Вона в твого приятеля.

— Я тут ніякого приятеля не маю! — крикнув стривожений. — Веди мене до неї!

— Баша казав, що він твій приятель. Вона в його гаремі. Казав, що в заїзді непевний захист для неї, отже приказав привести її до себе. Ваші ми не могли противитися. Іди до баші і відбери дівку. Нам заплати за два дни.

Метнувся до гостинниці. Дівчини справді не було там. Друга Туркиня розповіла тесаме і таксамо зажадала заплати за два дни.

— Як верну від баші і як покажеся, що не брешете.

До конаку баші гнав як вітер.

— Не второпаю, що се значить! — думав. — Хиба хто хотів вкрасти дівку і він й провідав се. А може йому самому дівка сподобалася. Але, звідки він знав, яка вона?!

Коли зголосився до баші, слуга сказав, що баша занятий. Казав заждати, аж його покличе. Довго йому прийшлося ждати. За той час випитував службу. Дізнався, що дівчина справді в гаремі баші; що мусить бути вдоволена з того, бо така весела, що аж співає.

— Чи баша ходить до неї? — спитав.

— Та де там?! Вона в него лише в депозиті.

Минуло пару годин, заки баша казав прикликати його. Увійшов лютий.

— Ти, башо, велика риба, але рішучо задовго держиш перед хатою людий, котрі мають діло до тебе.

— Щож ти за риба, що так гордо промовляєш? Чи може маю встати до тебе, або й припасти перед тобою лицем до землі?

— Не тямиш мене? Ми оноді балакали з собою. Раз на дорозі до Варни, коли то я тобі видав ушкалів з великими скарбами і з великим ясиром. Вдруге тоді, коли польованне на ушкалів щасливо скінчилося і ти виплатив мені умовлену пайку.

— То ти? Добре, що сам прийшов, бо по тебе вже мали йти мої посіпаки.

— По мене твої посіпаки?! Чи я обікрав, або вбив кого?

— Чи ти вбив кого, не знаю. Але знаю, що обікрав. Ти обікрав самого султана!

— Що кажеш? Чи добре чують уха мої?

— Я не маю охоти довго спречатися з тобою. Ані ти не будеш зі мною правуватися. Я буду говорити, а ти лише кажи, так було чи ні.

— Слухаю.

(Дальше буде).

25% ОПУСТУ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своеі літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

НАЙНОВІЙШІ КНИЖКИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ:

Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20

Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20

Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те 45

Відродженне, роман в 3-ох частях, ґр. Льва Н. Толстоя (переклав В. Сімович) 2.25

Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге виданне з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75

Ґолем, оповіданне, Ґ. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі 150

Заліси, повість Осипа Маковея, друге справлене виданне, брош. 1.00, опр. 1.25

Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр. 1.50

Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр. 2.00

З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі роковини". У біоґрафічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі 3.40

З Дніпра на Дунай, оповідання для нацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-тє 40

З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся 60

Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50

Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський 65

Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Тер-

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

Кождий, хто замовить найменьше на 5 дол., дістане з поданих цін четвертину (25%) опусту.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНІЙШИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі:

„SVOBODA"

83 Grand Street Jersey City, N. J.

UNITED AMERICAN LINES INC. JOINT SERVICE WITH HAMBURG AMERICAN LINE

НЮ ЙОРК—ГАМБУРҐ ВПРОСТ

Найкоротша дорога до всіх частий Середної Европи.

КОРАБЛІ ВІДХОДЯТЬ КОЖДОГО ЧЕТВЕРГА

з доку 86, North River, Foot of 46th St. в полудне.

Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на кождім кораблі.

Великі їдальняні кімнати, салі і всі спацерові поклади для ужитку пасажирів 3-ої кляси.

Кораблі "Hansa", "Bayern", "Wuerttemberg" і "Mount Clay" мають також кілька спеціяльних кабінів.

Почавши Марта 1923 два 3-шурбові кораблі

„RESOLUTE" і „RELIANCE",

котрі перевозять 1-ої, 2-ої і 3-ої кляси пасажирів будуть відїзджати кождого другого вторка.

По замовлення вдавайтесь до

UNITED AMERICAN LINES, INC.,

39 Broadway, New York City

або котрого небудь управненого аґента.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ, НА УКРАЇНСЬКІ СВЯТА!

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ЗГАДАТИ ПРО СВОЮ РОДИНУ В КРАЮ І ВИСЛАТИ КІЛЬКА ДОЛЯРІВ ДЛЯ СТАРЕНЬКОЇ МАМИ ЧИ ТАТА, СЕСТРИ ЧИ БРАТА. ГРОШІ В ДОЛЯРАХ ПЕРЕСИЛАЄ НАШЕ БЮРО В НЮАРКУ.

Пишіть на адресу:

UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU,

245 COURT STREET, NEWARK, N. J.

Григорій Кунашевський

Представитель всіх корабельних ліній

НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АҐЕНТ і НОТАР

ПРОДАЖА ШИФКАРТ ДО КРАЮ і З КРАЮ

(Ціна стисло Компанійна.)

СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.

Пересилка Гроший до Всіх Частий Світа.

(Точна-дешева, і під повною ґарантією.)

СОВІСТНА ОБСЛУГА - ЗАГАЛЬНА ПОШАНА.

Повне довіре серед громадян Українців по всіх стейтах Зл.-Держав.

По близші інформації звертайтесь всегда на адрес:

G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ДОПИСІ

АЛЕНТАВН, ПА.

Українське народне віче.

Дня 1-го падолиста відбулося у нас віче, на котрім головним бесідником був др. О. Назарук. Не стану переповідати цілого ходу віча; полишаю це вибраним секретарам, які сповнять свій обовязок. Я тільки хотів би, щоби слова нашого дорогого гостя оставили по собі як найбільший слід. Бо тепер прийшла для нас пора, де кождий Українець повинен доказати ділом, що справа нашої Батьківщини не є йому байдужна. Наш нарід у краю зірвався до нерівної боротьби. Він добуває послідної сили, щоб скинути із себе ненависне ляцьке ярмо. Кождий з нас мусить взяти участь в тій боротьбі; кождий мусить дати грошеву поміч на неї.

До нашого комітету збирання помочі вибрані отсі громадяни: Іван Собчак, голова, Дмитро Рудакевич, писар, Дмитро Турчин, скарбник, а колекторами Олекса Попик і Василь Стецяк. Усі жертви будуть оголошені в „Свободі".

У старім краю наші хлопці підняли повстанне. Пустили „червоного когута" на панські стирти і будинки. Зривають зелізничі тори, телеграфи і мости; бомбами і другим оружієм винищують грабіжників-зайдів, а декуди стають до оружної розправи в невеликих повстанчих ватагах. Падуть хруні-зрадники під ударами українських местників. Здовж і поперек галицької України кипить боротьба за визволенне з ляцьких кіхтів.

Усі добрі люди зеднались разом і подали клич „Лучше вмерти, як в неволі рабами жити!"

Ми, далеко від рідної землі, беспечні у вільнім краю, чи не відгукнемося на поклик наших братів?!

Коли вони давали і дають свою кров, коли вони вирікаються усього щастя і не дорожать самим життем, щоби добути свободу, чи ми будемо байдужно ждати із заложеними руками?! Чи нема на нашій еміґрації палкої молодіжи, патріотичного жіноцтва та ідейних, зрілих мужів? Чи не бачимо, що наша поміч конечна, щоби добути усім нам „слушний час"?

Наче дужі дуби наші хлопці-юнаки, наче калина гарні наші дівчата і жінки. Нехай жеж і дух у всіх буде гарний, бодрий і дужий! Хай наша поміч буде гідна великої справи!

Прийміть проте всюди щирим серцем тих, що будуть збирати поміч на оборону рідного краю. Не спочинемо доти, поки не викуримо наїзників, поки синьо-жовтий прапор не осінить під своїм покровом усіх земель наших і усього українського народу!

Д. Р., писар комітет.

ПОЗІР! БОФАЛО І ОКОЛИЦЯ!

Заходом Драм. Співацького Кружка ім. О. Нижанковського при церкві св. О. Николая відограєсь представленне в 3-ох діях

СВАТАННЄ НА ГОНЧАРІВЦІ

на гали парафіяльний при збігу улиць Fillmore і Oneida.

В НЕДІЛЮ, 12. ПАДОЛИСТА 1922

Початок о годині 6.30 вечером.

ВСТУП 50 ЦНТ.

Отсим запрошаємо усіх Українців як з Бофало так і з околиць на се прегарне представленне. Приходіть усі, а не пожалуєте, бо таких представлень тут ще не виставляли як ся оперета. Се представленне усіх вдоволить, за що ручить — КОМІТЕТ. 62-63

ПОЗІР! СПРІНҐ ВАЛЕЙ, Н. Й.

Отсим подаеться до загальної відомости всім щирим Українцям, батькам і матерям, що в Спрінґ Валей, Н. Й. утворилась безплатна українська діточа школа в домі п. Івана Крія при Tibb Ave. Наука буде відбуватись вечером в вівторок, четвер і суботу.

Хто чуе себе щирим Українцем, в кого беться українське серце, хто хоче побільшити свій український сорок міліоновий поневолений нарід, нехай дітий своїх посилає до безплатної школи. 62-63

Тимчасовий Шкільний Комітет.

NORTH GERMAN LLOYD

Дво-шрубові кораблі

ДО СХІД. ГАЛИЧИНИ

в кабінах або 3. клясою

NEW YORK — BREMEN

Кораблі відходять кождої другої середи.

Богато уліпшені третої кляси приспособлення для вигоди.

Знаменита кухня, вигідні замкнені кабіни для 2, 4 або 6 осіб.

По дальші інформації удавайтеся до будь котрого місцевого аґента або до

NORTH GERMAN LLOYD

14-16 Pearl St., New York

BOSTON, MASS.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— відбудеться —

В СУБОТУ, 18. ПАДОЛИСТА 1922

в Charlesbank Women's Gymnasium Building.

Початок о годині 7. вечером.

Комітет постарався о знамениту музику. Хто прийде на баль, безперечно буде вдоволений. 63,65,67

Тож приходіть всі!

КОМІТЕТ.

WOONSOCKET, R. I.

Сестрицтво Непорочного Зачатя

— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 18. ПАДОЛИСТА 1922

в Нар. Домі в Manville, R. I.

Дохід з забави на Негайну Поміч Краєви. Початок о годині 3. пополудни. На бали буде грати краєва музика і будуть всіляки смачні перекуски. Запрошуеться отже Вунсакет і околицю до як найчисленнійшої участи в тім бали. 63

КОМІТЕТ.

NEW YORK, N. Y.

Заходом тов. „Жеребецька Любов" в Ню Йорку, відіграє Український Кружок „Самовольців"

„АРЕНДАР В КЛОПОТІ"

комедію в 3-ох діях М. Біленського

В НЕДІЛЮ, 12. ПАДОЛИСТА 1922

в галі Українського Народного Дому, 217-219 E. 6th Street, New York, N. Y.

Початок о годині 7.30 вечер.

Вступ 75 і 50 центів.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ

Музика первоp ядна.

Родимці! Комедія „Арендар в клопоті" ще не грана в Ню Йорку, отже не забудьте прийти на це представленне а не пожалуєте. В штуці беруть участь самі кращі сили і доложать всіх старань, щоби представленне випало як найлучше. По представленню баль до пізної ночі, до котрого пригравати-ме добірна орхестра. Запрошаємо всіх о як найчисленішу участь.

63 КОМІТЕТ.

ІВАН СТРУМЕЛЯК,

47 Mouroe St., Newark, N. J.

Повідомляю всіх Українців в Нюарку, що я маю галю до винайму на всякі представлення, концерти, балі, весіля і хрестини. У нас відбуваються що суботи безплатні танці. Просимо удаватись до своїх, а не до чужих. 63-65

Пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна.

T. J. HRYCEY CO.,

329 S. 4th St.,

PHILADELPHIA, PA.

ЗНАНИЙ УКР. ХИРОПРАКТОР

ДР. АНДРЕЙ БОРАК

лічить ріжні задавнені недуги так

МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН

не уживаючи медецини.

Переконайтеся, увіріте.

Ню Йорк офіс: 335 E. 18th St.

Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 7. вечер.

В неділі від 10. до 1.

Passaic, N. J. офіс: 52—2nd St.

Вівторок, четвер, субота, від 12. до 8. вечер.

CUNARD

НА УКРАЇНУ ЗА 12 ДНІВ.

Найшвидша водна дорога.

Виїзд під особистою орудою з безпосередними пересідками в Савтгемптоні, Данціґу, Пиляві, Мемелю і Лібаві на однім з найбільших і найшвидших пароходів, які відходять з Ню Йорку кождого вівтірка.

Каюти для всіх третьоклясних пасажирів.

МАВРИТАНІЯ, АКВІТАНІЯ, БЕРЕНҐАРІЯ

Пересилка гроший до Совітської Росії і на Україну під повною ґарантією.

Також платні наперед тікети з Совітської Росії.

Жадайте книжочки.

За шифкартами й інформаціями звертайтеся до наших аґентів.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА.

Для ослаблених мущин.

Потребуете післати нам лише 50 цнт.

Ослаблені мущини як також первові зістануть радикально і раз на все вилічені через ужитте средства NOVO. Є се, можна сказати, чудове средство, яке вилічило вже тисячі недужих мущин. Коли Ви є недужі, коли долягає Вам нервове ослабленне, коли утратили силу, коли маєте мелянхолію, зимні руки і ноги, біль голови, запір, диспепсію, слабість нирок або инші недуги каналу уринного, неприємні сни, боязнь стрічатись з людьми, як се роблять другі, то зістанете уздоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно короткім часі, зробить Вас сильним здоровим і щасливим, так що будете в силі уживати всякі приємности життя. На доказ і для переконання Вас о сім, що NOVO средство се дійсно здіlає, вишлемо Вам даром таку скількість сего средства, що Вам вистане на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або готівкою на оплаченне почтової пересилки і опаковання. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала проба пачко, але комплетний запас, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто вистарчає на лічення. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпроволочно, наміняючи часопись, в якій Ви читали се оголошенне а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство.

NOVO COMPANY, Dept. 23,

Box 33, Brooklyn, N. Y.

ХТО ВИНУВАТИЙ ЗА ВИБУХ В СПЕНҐЛЕРІ

Спенґлер, Па., 8. падолиста. — Урядники майнерського стейтового бюра в Гарисбурґу, Па. уже переслухали майнерів, що були під землею в хвилі страшного вибуху підземного ґазу, що забрав 70 людських жить. Майже всі переслухані майнери складають вину за вибух на заряд копальні, а передусім на „огневого боса" Фланеґена. Сей мав оглянути копальню перед тим, як до неї мало спуститися робітників, та оречи, чи копальня безпечна від ґазу чи ні. Вдень вибуху Фланеґен оглядав копальню і орік, що вона не має ґазу та дозволив спускати робітників до праці. Тимчасом виратовані майнери твердять тепер, що Фланеґен відкрив що зі стін копальні добувається ґаз. Кажуть вони, що Фланеґен вже нераз робив так, що впускав робітників до майни мимо сього, що бачив в ній ґазові проточини. Він навіть мав вміти запалювати ґаз при помочи своєї лямпки та доводити його до вибуху, себто скорого згоріня. Досі се все ділося без шкоди для нього та робітників. Тепер, однак, як се виходить зі слів свідків, Фланеґен перечислився :він запалив відай ґаз, котрого було більше, як він собі представляв, і наступивши вибух вбив не лишень його, але кількадесятеро других людий. На доказ правдивости своїх догадів робітники показують на факт, що все тіло Фланеґена було попарене, тоді як тіла других жертв не мали на собі таких признак; кромі сього лишень коло тіла Фланеґена найдено велику купу обваленої копальняної землі, що малоби бути доказом, що коло Фланеґена случився головний вибух.

На основі таких зізнань урядова стейтова комісія мала вже прийти до переконання, що виною вибуху була людська неввага. Ходить її тепер лишень о вищуканнє людини, яка своєю невнагою викликала страшний випадок. Оречення в тій справі сподіються вже в найблизчих днях.

Підприємство видало нову повну лісту робітників, що погибли від експльозії. На основі сьої лісти виходить, що згинуло не 80 робітників, а 70. Вратувалося 32. З них 7 ще й досі находиться в шпитали, і всі вони терплять від потрясення нервів.

ПРИГАДУЄМО, ЩО:

1. ГРОШІ В ДОЛЯРАХ пересилаємо скоро і дешево і доручуємо ДОЛЯРАМИ аж до дому.
2. ШИФКАРТИ продаємо на виїзд до краю і на приїзд з краю до Америки на всі лінії по цінах компанійних.
3. На виїзд до краю і на приїзд до Америки виробляємо всякі потрібні аплікації і документи і дістаємо паспорти.
4. Приймаємо гроші на ощадність і платимо процент. Для бизнесменів провадимо чекові конта.
5. Полагоджуємо справи нотаріяльні старокраєві і тутешні та зладжуємо правні документи.

Поручайте свої справи фірмі знаній і будучій під тою самою адресою поверх 40 літ, а також урядово призначеною щадницею фондів Держави і Міста Ню Йорку.

Кромі неділь і свят, Банк відчинений до 8-мої вечером.

Голосіться особисто або листовно в рідній мові до:

STANDARD BANK

AVE. B. COR. 4th ST. NEW YORK

ВИЙШЛА З ДРУКУ

„ВЕРХОВИНА"

сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна.

Уложив і видав МИХ. ЗАЗУЛЯК.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA",

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

32

ДАРОМ

вишлемо наш прегарно ілюстрований „Підручник для Винахідників". Пишіть по него днесь по українськи.

Імя A. M. WILSON є звісне через 32 літ.

В справі патентовання винаходів і продажі патентів звертайтеся до солідних патентових адвокатів лиш в Вашінґтоні, на адресу:

A. M. WILSON, Inc.,

310 Victor Bldg., Washington, D. C.

ФАРМИ!

ФАРМА 100 АКРІВ, дім з 10 кімнат і другі забудовання, сад, ріка, озеро, будівничий ліс, 10 коров, 2 ялівки, 2 коні, 300 курий, 5 безрог, машинерія, миля до міста, школа при фармі. Ціна $4.500, готівкою $1.500. Також маємо другі фарми до продажи. 62-67

PISARKO & POKUTNY,

429 E. 5th Street, New York City

ФАРМА, 100 АКРІВ, з чого 20 акрів грубого ліса, дім на 9 помешкань і других 10 будинків, 8 коров, 2 ялівки, 2 коні, свині і кури, богато збіжа і машинерія, між Українцями, 1½ милі від міста і зелізниці, при стейтовій дорозі, за все $5000, згори половина. Павло Кутинський, 263 Ave. B, bet. 15 & 16 St., New York, N. Y. 62-64

КРАЯНИ! Продам дуже гарний дім в Long Island, дуже добрий город, лота 60x100, дім з 4 кімнат, цілком новий, ще ніхто в нім не мешкав, три мінути до стації, при дуже гарнім місті, 15 мінут до моря, досить роботи. Ціна $2200. Маю також дуже добрі малі і великі фарми на продаж. Голоситися до: 63

K. KANEVETZ,

168 E. 4th Street, New York City

Book Store.

НА ПРОДАЖ ФАРМИ. Ціни дуже дешеві, коли скоро продадуться, всі урядження. Добрі будинки. Весь збір іде з фармою в часі купна. Легкі услівя. 62-63

акри	корови	коні	безроги	дріб	ціна
350	40	4	5	380	$3000
297	50	4	3	80	$2500
150	33	4	1	85	$1500
102	9	2	2	40	$2000
50	2	1	—	30	$1500

730 акрів, велика дешевість, гарне дерево $3000. Пишіть до: C. M. Douglas, 407 Mohawk St., Herkimer, N. Y.

ЗНАНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР

ДР. ГРИГОРІЙ СОЛТИС

Слабі люди, не терпіть на свою недугу. Хиропрактика есть натуральна метода, без ножа і медицини Вас вилічить. Години 10—12, 2—6, в понед., середи і суботи до 8. веч. Неділі 10—12 рано. 207—2nd Avenue, corner 13th Street, New York City. Tel. Stuyvesant 7048.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД МУЗИЧНИЙ

Приймається також ґрамофони до направок і другі інструменти.

В нас можете набути ріжнородні інструменти музичні та ґрамофони Columbia, Victor, Grandbe, і Pathe. Також можете набути українські рекорди Columbia, Victor і Okeh. Ціни дешевші як деинде. Просимо спробувати а переконаєтесь що по тих цінах Ви не купите ніде. Пишіть до:

INTERNATIONAL MUSICAL SALES CO.,

W. Sherofsky, Prop.

116 E. 3rd Street, New York City

ПРИЯТЕЛЬ РОБІТНИКА

PAIN-EXPELLER

Торговельна марка Реґістр. Уряду Злучених Держав.

Звісний понад 50 років.

Глядіть за торг. маркою ЯКОРА.

СТЕФ. І. ЄВУСЯК І СИНИ

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева. Достарчується автомобілі на весіля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!

ОФІСИ:

77 Morris St., Jersey City, N.J.

Tel. Montgomery 1745

45 Prospect Av., Bayonne, N.J.

Telephone 540

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНИЯ

НА ПРОДАЖ гросерня, бучерня і делікатесен штор, робиться дуже добрий інтерес, межи Українцями. Голоситися до: Gawlinski, 426 E. 16th St., New York City. 63-66

УКРАЇНСЬКИЙ АВТО-КЛЮБ учить даром їздити автом і направки, 100 лекцій їздження. Лайсенс ґарантований. Голоситися до: Mr. Ruk, 331 E. 8th St., New York, 6—7 вечерами. 61-64

Пошукую свого кревного **СТАШКА ПЕТРИШИНА** із села Лішнянчий дольний, повіт Ліско, Галичина. Має пребувати десь в нюйорськім стейті. Прошу зголоситись на понизшу адресу: John Yarchak, 638 Maple Ave., Johnstown, Pa. 61-62

НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БИЗНЕСМЕНІВ В АМЕРИЦІ.

На продаж **ПЕКАРНЯ**; машини пекарські нові; бизнес великий; печеться 50 бочок муки тижнево; пять тисяч долярів місячного обороту. Причина продажі слабе здоровле властителя. Се одинока пекарня в місті Auburn, N. Y. Нагода велика для доброго чоловіка. Зголошення до „Свободи" для Л. 61-63

ХТО МОЖЕ ДАТИ ІНФОРМАЦІЇ про місце перебування або смерти Марії Петришин, з роду Яремчишин? Останний раз стверджений її побут в селі Підгайчиках, Галичина в р. 1912. Інформації зголосити на адресу: Morgan T. Donnelly, 51 Chambers Street, New York City. 57cy87

$50.00 ДО $70.00 ПЕРІДИ

тижнево заробить кождий спродаючи патріотичний укр. виріб, котрий має збут в кождій укр. хаті. Семплі висилаємо даром.

MAJESTIC TRADING CO.,

728 N. Robey St., Dept. S,

CHICAGO, ILL.

HIPPODROME

43rd STREET and 6th AVENUE

ЛІПШІ ЧАСИ найбільша вистава в світі

Богато українських артистів

Два рази денно: 2.15 і 8.15

Ціни: 50 цнт. до $1.50

ПЕТЕР ХОМА

Представитель всіх корабельних ліній. Шифкарти на всі найвигіднійші кораблі. Спроваджує родини з краю. Виготовлює афідевіти. Полагоджує всякі справи правничі і нотаріяльні. Спродає доми, льоти і фарми. Висилає гроші до краю в долярах. Хто бажавби висилати гроші своїй родині, аби там одержали доляри в вашій місцевости на почті, то просимо зголоситися листовно або лично до:

PETER CHOMA,

308 PACIFIC AVENUE,

JERSEY CITY, N. J.

ВІДОМИЙ ВІД ДОВШИХ ЛІТ

Український Спеціялиста очей і взору

ДР. В. С. ГОРОДИСЬКИЙ

Екзамінує очи і дає окуляри ріжного рода і також від болю голови.

Години офісові: від 1-ої до 3-ої попол. від 6-ої до 8-ої вечер.

643 N. 7th St., Philadelphia, Pa.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

С. М. КАУФМАН, М. Д.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.

Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.

111 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРҐ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

304—2nd AVENUE,

межи 17-ою а 18-ою улицею

NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Телефон 1882 Stuyvesant

DR. G. BUKKI

58 East 93th Street,

NEW YORK CITY

ЛІЧИТЬ НЕДУГИ.

Справляє неправильність носа, уха і лиця, усуне зморщки і т. п.

Від 9. рано до 7. вечером.

В неділі і свята до 4-ої.

ПИШІТЬ ПО КНИЖОЧКУ.

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK

Tel. Orchard 6072

коло Церкви св. Юрія

Говорить по українськи.

Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.

Наймодернійші електричні апарати.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ

МУЩИН І ЖЕНЩИН

КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.

Порада даром.

Dr. ZINS

110 E. 16 St., NEW YORK

Межи 4th Ave. a Irving Place.

Години від 9. рано до 8. вечер.

В неділі від 9. рано до 4. попол.